Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

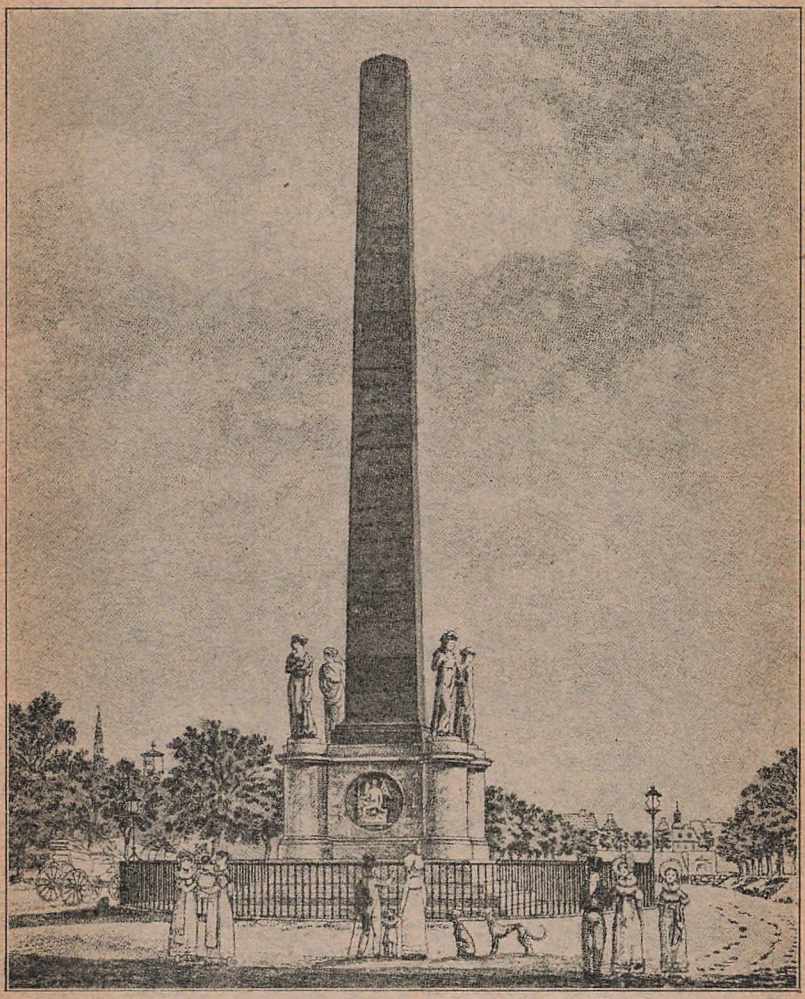
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

FRIHEDSSTØTTEN

HISTORISK-TOPOGRAPHISK BESKREVEN

VED

O. C. NIELSEN,
CASSERER, TOPOGRAPH.

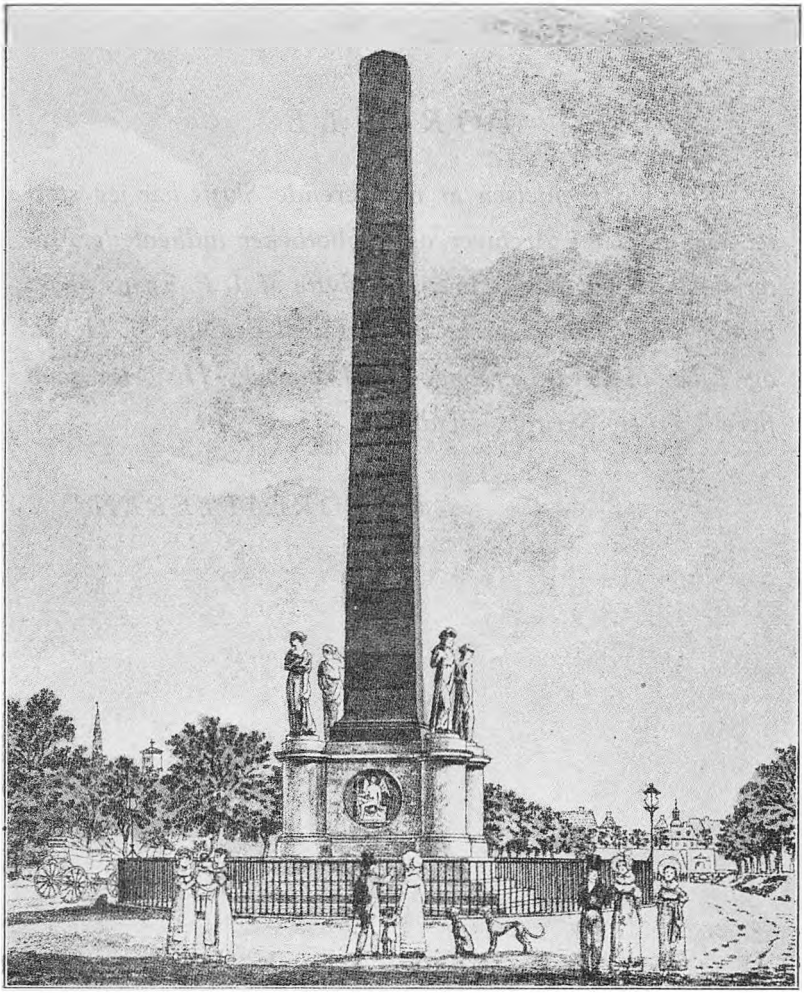
ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN
1933

FRIHEDSSTØTTEN

HISTORISK-TOPOGRAPHISK BESKREVEN

VED

O. C. NIELSEN,
CASSERER, TOPOGRAPH.

ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN
1933

FORTALE

Ved Udarbejdelsen af nærværende Skrift har jeg støttet mig til det i Archiver og Bibliotheker indhentede Materiale og dertil haft udmærket Nytte af I. P. Traps »Kjøbenhavn og Frederiksberg« og C. F. Allens, Nik. M. Helms' og Ejler Møllers Lærebøger i »Danmarks Historie« samt flere Værker, Skrifter, Blade etc.

FORFATTEREN

FRIHEDSSTØTTEN

Det Tryk, som fra gammel Tid hvilede paa Bondestanden, vedblev endnu under Frederik den Femtes Regering, og blev endog tungere end før, Stavnsbaandet blev strammet og Hoveriarbejdet endnu haardere, og Bonden fik derved forlidt Tid til at passe sin egen Jord.

Bønderne boede endnu i tæt sammenbyggede Landsbyer ligesom i Middelalderen. Gaardene saa fattige og forfaldne ud, og der var ingen smaa venlige Haver omkring dem, kun en Smule Kaalgaard og et Par Bistader, ogsaa Markerne saa fattige ud, og selv i de frugtbare Egne stod Kornet tyndt. Tungt og fattigt var Livet for Bønderne, og den haarde Behandling, som de var udsat for, havde til Følge, at mange rømte bort fra Godserne og vandrede ud af Landet, uagtet der var sat den strængeste Straf herfor. Mange Godser blottedes saaledes for Folk, at man fandt sig foranlediget til at tillade Bestyrelserne for Fattigvæsenet og Vajsenhuuset at overlade fattige Børn til Godsejerne for deres Godsers Drift.

Salget af Krongodser havde ufordelagtige Følger for Bønderne, da disse paa de færreste Steder var i Stand til selv at købe deres Fæstegaarde og saaledes blive Selvejere. En Mængde nye Herregaarde oprettedes paa de solgte Krongodser, hvorved mange Bøndergaarde blev aldeles nedlagt og Hoveriet forøgedes. Ofte fik Bønderne under disse nye Herskaber ikke saa gode Vilkaar som under Kronens Bestyrelse, men paa denne Tid begyndte en levende Deltagelse at ytre sig for Bondestanden, flere og flere ansete Mænd skrev og talte om Bondestandens sørgelige Forfatning, og Opmærksomheden baade hos Folk

og Regering blev alvorlig henvendt paa de elendige Kaar, hvorunder Bondestanden levede, og de store Mangler og Misbrug, der fandt Sted i hele Landbovæsenet.

Struensee havde vist, at han havde megen Medlidenhed med Bønderne, og havde virket for at hjælpe dem ud af deres forkuede Stilling, men naaede det ikke, og efter hans Fald blev hans Tanke om at afskaffe Hoveri og Stavnsbaand opgivet, da Guldberg ikke var Ven af Friheden, og vilde i det hele ikke gøre noget for Bønderne. Bondens Aag kan ikke afkastes, sagde han, uden at Staten vil ryste i sin Grundvold. Men det var dog allerede nogle Steder forsøgt at lade Bønderne slippe for Hoveriet og betale en Pengeafgift i Stedet, og det havde da vist sig, at baade Godsejer og Bonde stod sig godt ved en saadan Forandring.

Greve A. G. Moltke udmærkede sig ved en virksom Iver for Forbedringer i Agerdyrkningen og bevirkede en, skøndt meget betinget, Censurfrihed for Forfattere, der skrev om Statshusholdningen og Landvæsenet. Ved denne Lejlighed fremkom flere Skrifter og Afhandlinger, der ikke blot kastede Lys paa Agerdyrkningens slette Tilstand, men ogsaa fremstillede denne som grundet i de mange Tryk, der hvilede paa Bondestanden og dens hele sørgelige Stilling i borgerlig Henseende.

Der nedsattes nu en kongelig Commission, som særlig beskæftigede sig med den økonomiske Side af Landvæsenet og foranledigede adskillige Lovbud, som sigtede til at indskrænke det for Agerdyrkningen skadelige Fællesskab, at fastsætte Hoveriet for hver enkelt Bondegaard og udsætte Præmier til dem, der dyrkede Jorden bedst.

Den nye Aand, som begyndte at røre sig med Hensyn til Bondestanden, lagde sig ogsaa for Dagen i flere ædeltænkende Godsejeres Bestræbelser for at forbedre deres Bønders Stilling, og gøre Livet lykkeligere for dem. Blandt disse fortjener især at nævnes Statsministeren Bernstorff, som lod Gaardene udflytte og Jordene udskifte paa sit Gods og derpaa skænkede Bønderne Arvefæste og Hoverifrihed.

Da Kronprins Frederik i 1784 overtog Statens Styrelse og indsaa hvor trist alt stod til med Bondestanden, var Bøndernes Frigørelse den første store Sag paa Dagsordenen. Lige siden Valdemar Sejrs Dage var det bestandig gaaet tilbage for Bønderne og hele Bondestanden befandt sig endnu i en højst sørgelig Forfatning, saa fattige og elendige, at de umulig selv kunde rejse sig.

Agerdyrkningen led af store Mangler og Fællesskabet stod endnu ved Magt de allerfleste Steder, uagtet der 1781 var udkommet en meget hensigtsmæssig Forordning om dets Ophævelse, men denne Forordnings Udførelse havde store Vanskeligheder at overvinde paa Grund af de herskende Fordomme. Ikke mindre skadeligt for Agerdyrkningens Fremme var Hoveriet, som paa faa Undtagelser nær endnu var i Brug alle Vegne paa de større Landgodser, hertil kom endnu Tiendens Ydelse og skadelige Love for Kornhandelen.

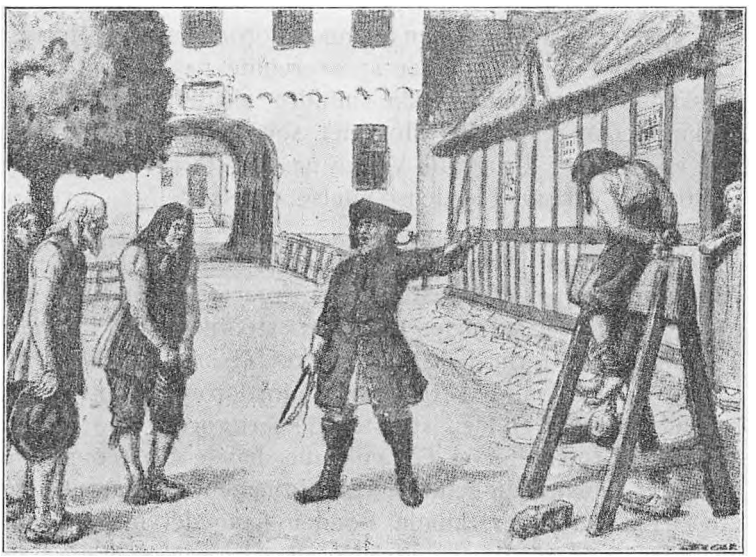
Selvejernes Antal aftog mere og mere, og Fæstebønderne var paa de fleste Steder forarmede og fortrykte. Mange vigtige Sædearter dyrkedes slet ikke, og i mindre gode Aaringer formaaede Landet ikke at brødføde sig selv.

I sit personlige Forhold til Jorddrotten var Fæstebonden undergiven den største Vilkaarlighed. Hvor Godsejeren var retsindig og veltænkende, havde Fæstebønderne det efter Omstændighederne taaleligt, men var det strænge eller raa Herskaber, kunde Bonden have det meget ondt, naar en Jorddrot misbrugte sin Magt, men skøndt Bønderne hadede Herremændene, maatte de dog holde gode Miner med slet Spil, thi det kunde jo ske, at de blev nødt til at ty til Herremændene om Hjælp, hvis der havde været Pest mellem Kvæget eller Høsten var slaaet fejl, saa der ingen Penge var til Skatter og Landgilde.

Bondedrengen var jo stavnsbunden, naar han havde fyldt sit fjerde Aar, og om han siden som Voxen skulde udskrives til Soldat eller fritages for Krigstjeneste beroede paa Godsejeren. Efter mange Aars Krigstjeneste paahvilede det endnu Bondekarlen Forpligtelse til at vende tilbage til det Gods, hvorfra han var udskreven, og her maatte han

antage den Gaard, som Godsejeren bestemte og paa de Vilkaar, som denne foreskrev. Godsejeren havde uindskrænket Raadighed over Fæstebondens Tid og Arbejde, da Hoveriet var ubestemt, og Arbejde skulde ydes uden Løn, ikke en Skilling fik Bønderne, der gik til Hoveri, og blev ovenikjøbet mishandlet.

I mange Retninger stod det saaledes endnu daarligt til med Bonden, særlig den sjællandske, der havde Ord

for at være mistroisk og slavisk, men det var jo heller ikke saa underligt, Trældomsaaget laa paa hans Nakke og Herremandens daarlige Exempel smittede over paa Bønderne. Jordene led af Mangel paa Gødning, Græsmarkerne lignede om Sommeren afsvedne Fælleder, Køerne nippede til det i Reglen tarvelige Græs, og fik siden hvad Hø og Halm, der kunde afses til dem, men det slap gærne tidlig op og efter Nytaar maatte mange jage deres Kreaturer ud i Skovene, for at bjærge Føden, idet man maatte være glad ved at kunde beholde et Par Malkekøer hjemme.

Altfor meget af Bondens Tid og Kraft gik til Hoveri-

arbejde paa Herregaardens Marker, som de helt skulde dyrke under Tilsyn, og denne Forpligtelse var bleven værre i den senere Tid, eftersom mange Moser og øde Pletter nu blev opdrevne.

Det kunde hænde, at Bønder i flere Uger kun var hjemme nogle Timer om Natten og ellers maatte arbejde i Hoverimarken med Tilsidesættelse af deres egne Gaardes Drift, det var derfor ikke underligt, at Kornet stod daarligt paa deres Marker, og at de havde svært ved at faa det i Hus. Naar man betænker hvor lidt Bonden fik ud af sin Bedrift, hvor meget Arbejde han maatte gøre for andre, og naar man tager de smaa Priser i Betragtning, kan man nok sige, at det var ikke nogen lys Tilværelse at være Bonde. Det aandelige Standpunkt var lavt, de fleste læste med megen Besvær og kunde slet ikke skrive, men maaske hjalp dette lave Trin dem til bedre at tage det hele, som det var.

De Mænd, som stod Kronprinsen bi i hans ædle Bestræbelser, for at sikre Bondens personlige Stilling i Samfundet og omdanne Landboforholdene var C. F. D. Reventlow, A. P. Bernstorff, en af de største Statsmænd Danmark har haft, og Chr. Colbjørnsen, der alle ved deres Virksomhed i denne Retning, i Forbindelse med deres øvrige Fortjenester, erhvervede sig et udødeligt Navn.

I Commissionen af 3. Novb. 1784, hvori baade C. F. D. Reventlow og hans Broder Ludvig fik Sæde, havde til Program at arbejde med Nordøstsjælland som Forsøgsmark, og Begyndelsen til Forbedringerne skete paa Kronborg- og Frederiksborg-Amter, for at prøve, hvorvidt Reformerne var til at gennemføre. Det store Spørgsmaal, at faa Bønderne løst af deres Trældom, blev mere og mere brændende og maatte løses.

Det var nu kommet saa vidt, at selv Modstanderne var klar over, at der maatte gøres et Forsøg, hvordan det saa end vilde falde ud, og Følgen af Foranstaltningerne blev ogsaa, at almindelig Velstand og Velvære udbredte sig blandt Bønderne. Herved bevægedes Regeringen til at skride frem i samme Retning efter en mere omfattende

Plan. Ludvig Reventlow ejede Brahe-Trolleborg og havde, alt for flere Aar siden søgt at gennemføre Reformplanerne paa sit Gods, hvor han samlede sine Bønder i Borggaarden, og befalede dem at ødelægge Træhesten og de andre Pinsels-Redskaber fra den gamle Tid som Symbol paa, at en ny Morgenrøde nu brød frem.

Da Reventlow i Juli 1786 ved en tilfældig Lejlighed skildrede for Kronprinsen Bondens triste Stilling, og ytrede Ønsket om, at det maatte blive anderledes, da var det, at Kronprinsen udtalte de berømte Ord:

„Det forekommer mig, at i en saa vigtig Sag, hvor-
„paa Landets Vel beroer, bør man ikke tabe nogen
„Dag, kan man ikke lige saa godt begynde at arbejde
„derpaa i Morgen som i Overmorgen."

Dermed var det hele indledet, og der blev strax lagt Haand paa Værket. Ved Kronprinsens Iver for Sagen nedsattes d. 25. August 1786 den store Landbocommission, bestaaende af 16 Medlemmer, og hvori Reventlow fik Sæde tilligemed Colbjørnsen, som var Commissionens Secretair, for at tage under Overvejelse, ved hvilke Midler Bondestandens Stilling i det hele kunde forbedres.

I Commissionens Instrux hed det udtrykkeligt, at Forholdet mellem Herremændene og Bønderne skulde grundes paa de Rettigheder og Pligter, som efter Vornedskabets Ophævelse burde findes mellem Jorddrotten og Bondestanden. Det varede ikke længe, før Commissionens Arbejder kom frem for Dagen i Form af kongelige Forordninger, saaledes om Forholdet mellem Jorddrotter og Fæstebønder, om Gaardenes Tilstand ved Modtagelsen og Afskaffelse af alle de gamle egenmægtige og barbariske Straffe.

I den efterfølgende Tid vrimlede det med Skrifter og Artikler om Forbedring af Bondens Stilling, og det bedste ved det hele var, at det blev ikke ved Snak, men der blev taget fat med Kraft. Æren for dette tilkommer først og fremmest Kronprins Frederik, thi uden hans faste Vilje var det ikke sket, men dernæst Greve C. F. D. Reventlow, der med Begejstring og Kærlighed til Sagen ufortrødent satte det som sit Livs Opgave, og en skønnere har ingen

Minister og Godsejer nogensinde haft. Og da nu Tiden var gennemstrømmet af Humanitet, lagde de forskelligste Mænd Kræfterne til, Digterne sang, Landøconomer skrev, Patrioter talte og Publicum tog den mest levende Del i det hele.

Det første Resultat blev den vigtige Forordning af 8. Juni 1787, hvorved den Vilkaarlighed, som havde fundet Sted i Forholdet mellem Jorddrot og Fæster ophævedes, og begges Rettigheder og Pligter nøje bestemtes. Godsejerens Ret til at tilføje Fæstebonden legemlig Tugtelse ophævedes, Træhesten og de andre vilkaarlige Tvangsmidler afskaffedes for evigt, og det fastsattes, at Gaardene kun maatte bortfæstes efter foregaaende Syn af edsvorne Synsmænd, om alt var i ordentlig Stand, og om der var de Heste og Køer, der skulde være. Ingen maatte sættes fra sin Gaard uden ad Lovens Vej ved Rettens Betjente. Allerede herigennem var der gjort et vigtigt Skridt til at løfte Bonden op i Række med hans Medmennesker til den Lighed i Ret, der stod for Colbjørnsen som det første fornødne. Fæsteafgifterne blev fastsat ved Lov, og Bønderne fik Ret til at lade Domstolene dømme mellem sig og Godsejerne.

20. Juni 1788 sloges det store Slag, saa kom den gennemgribende og altafgørende, den største og vigtigste af alle Forordningerne, nemlig den, der bød:

Stavnsbaandets Løsning

og den betegnedes højtideligt som en Frihed, der skulde være uigenkaldelig.

Men for at det ikke skulde ske for pludseligt, blev Baandet kun løst strax for alle bondefødte, der var over 36 Aar eller under 14 Aar, og de andre skulde frigøres efterhaanden, men helt skulde det ophøre 1. Januar 1800, efter den Tid maatte der ikke findes nogen stavnsbunden Mand i Danmark.

Strax var der megen Uvilje mod den nye Ordning, Herremændene var rasende, og de jydske Godsejere sendte Kronprinsen en Skrivelse, hvori der stod, at Reformerne

vilde bringe Landet nær sin Undergang og gøre Efterslægten ulykkelig.

Ved alle de mindeværdige Foranstaltninger fritoges Bønderne for al Hoveriarbejde, og de fik Lov til at erlægge en Pengeafgift i Stedet for. Bonden skulde ikke blot have sin Frihed, men ogsaa sin Ære igen. Det var en ny Tid, der oprandt for de danske Bønder, ja for hele det danske Landbrug. Der blev gydt nyt Liv i den Næringsvej, som var den ene naturlige for Landet — Agerbruget. Den danske Bonde kom i Besiddelse af sin fulde personlige Frihed, og blev en fri Borger ligesom Landets øvrige Indvaanere. Bondens Stilling blev herefter en ganske anden end tidligere, og selv om mange Bønder fra Begyndelsen var uvillige, holdt ikke af at faa Ansvaret selv og viste Frygt og Mistænksomhed over for Regeringens udstrakte Haand og tilbøjelig til at holde fast ved det gamle, saa ussel det end var, varede det ikke længe, inden Bønderne kom til at se anderledes paa det og forstod, at nye og bedre Tider var oprundet, Tider som vistnok lagde mere Beslag paa den Enkeltes Kraft og Drift end før, men som ogsaa løftede og højnede den danske Bondestand.

Man forstod tillige, at Haand i Haand hermed maatte en større Oplysning følge, og ogsaa i den Henseende har Frederik den Sjette Krav paa alle Danskes, særlig Bondestandens Taknemlighed. Uvidende var Bønderne og elendige var de Producter, de frembragte, men hvad der var galt, det kunde rettes, og hvad der manglede, det kunde komme, for nu fik Bonden Lyst til at virke, nu da han vidste, at hans Arbejde og Flid ikke vilde komme en fremmed, men han selv og hans Børn tilgode og mange af Bønderne blev snart velstaaende.

I Juni 1788 fulgte to vigtige økonomiske Reformer til Fordel for Bønderne: Kornhandelen blev frigivet, og Bønderne fik Lov til at staldfodre Øxne, medens dette tidligere havde været Godsejernes og Købstadborgernes Forret.

Med Stavnsbaandets Løsning stod dette i Forbindelse, at hele Bondestanden blev gjort værnepligtig i Stedet for

at Hæren tidligere havde været sammensat dels af hvervede Tyskere dels af de Bønderkarle, som Herremændene stillede til Tjeneste. Først under Krigen 1848 blev det ved en kongelig Forordning bestemt, at alle unge Mænd i Landet skulde være pligtige til at være Soldat, og dette blev slaaet fast i Grundloven og dermed var almindelig Værnepligt indført i Danmark.

Ved en mere intensiv Dyrkning steg nu Jordværdien kolossalt, og saaledes fik ogsaa Godsejerne Gavn af de Reformer, som de selv havde modsat sig saa kraftig, og en Mængde Handelsmænd satte deres Penge i Jordegods, hvorved der opstod en hel ny Befolkningsklasse paa Landet, de saakaldte Proprietairer.

Danmarks Bonde havde været ussel, plaget og tidt fordrukken, som Holberg har skildret ham i „Jeppe paa Bjerget", men i enhver Henseende skete der nu store Forandringer, og stadig til det bedre fra Aar til Aar, det var en hel Forvandling, der var indtraadt, og i vore Dage er Danmarks Bønder de dygtigste og mest oplyste i Verden.

De vigtige Juniforordninger bragte Begejstringen paa et Højdepunkt, og man saa i Aanden den Tid, da der vilde være rejst Æresstøtter af dansk Granit for Kongesønnen ved hver offentlig Landevej, ved Avlsgaarde og mange andre Steder, der skulde forkynde Efterverdenen, at det var Frederik den retskafne, der ophævede al Trældom, adlede Bonden og indsatte ham i sin længe savnede Fødselsret.

Indbydelsen til Tegning af Bidrag til Rejsning af Frihedsstøtten blev udstedt i 1791 af en Comité bestaaende af sex ansete Mænd, hvoriblandt Suhm, Colbjørnsen, Ove Malling og Maleren Abildgaard. Den sidste havde udført Tegningen samt en Model til Monumentet, og Subscriptionen fandt saa stor Tilslutning, at over Halvdelen af Overslagssummen var tegnet, før Indbydelsen var bleven offentliggjort.

Grundstenen blev lagt af Kronprins Frederik paa hans Bryllupsdag d. 31. Juli 1792 med stor Højtidelighed.

6. Novb. 1797 kunde Comitéen tilmelde Cancelliet, at Frihedsstøtten, rejst ved frivillige Bidrag af Folket, og havde kostet henved 13,000 Rdlr., nu stod fix og færdig, omgivet af et Jerngitter med 2 Lygter.

Dermed havde Frihedsværket faaet sit synlige Monument, Bondefrihedens Mindesmærke, eller som det kaldtes Æremindet uden for Vester Port, til bestandig Minde om det store, der var sket ved Kronprins Frederiks utrættelige Virken for Bøndernes Frigørelse. Der fandt ingen Afsløring Højtidelighed Sted, men Generalitetet besluttede, at der skulde holdes Vagt ved Mindesmærket om Dagen, hvorimod det om Natten overlodes til Vægternes Opsyn. Efter en Brevvexling med de 32 Mænd vedtog Magistraten, at Monumentet i Fremtiden skulde vedligeholdes paa Stadens Bekostning.

3. Dec. 1839 lukkede Frederik den Sjette sine trætte Øjne, og i 6 Uger ringede Kirkeklokkerne over det hele Land, 4 Timer hver Dag, og alle Altertavler, Prædikestole og Orgler var betrukne med Sort.

15. Janr. 1840 skred den højtidelige Ligprocession gennem Hovedstadens Gader, forbi illuminerede Bygninger paa Kongens Nytorv, forbi Helligaands Kirken, hvor en Salme blæstes fra Taarnet med dæmpede Basuner, gennem Vester Port, fra hvis Platform en Sørgesang blev afsunget, medens Baaren førtes gennem Porten og Kirkeklokkerne tav, og endelig — forbi Frihedsstøtten — som sjællandske Bønder havde bekrandset, og som, i den mørke Vinteraften oplystes af Begkurve og Lysekrandse — ud paa Landevejen, hvorfra Bønderne den næste Dag bar Kongens Kiste til Roskilde Domkirke.

Frihedsstøtten har i Tidens Løb gentagne Gange spillet en fremtrædende Rolle, saaledes i Festarrangementet hin mindeværdige Septemberdag i 1849, da Tropperne, efter det sejrrige Felttog, vendte tilbage til Hovedstaden. Efter en skyet Morgenstund blev Vejret smukt op ad Dagen, og da de første Afdelinger henad Kl. 3 om Eftermiddagen rykkede ind ad Vesterbrogade, skinnede Solen over den

festklædte By, som gav Soldaterne en glimrende Modtagelse.

Fra en Tribune ved Frihedsstøtten blev Tropperne budt velkommen af Kommunalbestyrelsen. Overpræsidenten talte paa Byens Vegne, General Schleppegrell svarede paa Soldaternes. Under en Regn af Blomster og Buketter, der efterhaanden anbragtes paa Hatte og Huer, paa Geværpiber og Bajonetter og paa Hestenes Hovedtøj gik Toget gennem de flagsmykkede og pyntede Gader.

I Anledning af 100 Aars Jubilæet for Stavnsbaandets Løsning afholdtes d. 20. Juni 1888 en større Festlighed med Frihedsstøtten som Midtpunkt, og det store Folketog fra Hovedstaden passerede Frihedsstøtten, som var smukt pyntet.

2. Aug. 1909 maatte Frihedsstøtten fjærnes fra sin Plads, saalænge Vesterbro-Viaductens Opførelse stod paa, men 14. Dec. 1911 kunde man paany nedlægge Grundstenen, og Frihedsstøtten genrejstes paa sin gamle Plads.

Frihedsstøtten, hvis Tegning som sagt skyldes N. Abildgaard, er omgivet af et circelrundt Jerngitter. Det smukke Mindesmærke er ca. 48 Fod højt og bestaar af en Obelisk af bornholmsk Sandsten paa et Fodstykke af norsk Marmor. Paa Fodstykkets Hjørner staar 4 allegoriske Marmorstøtter, 7 Fod høje, forestillende Tapperheden og Fædrelandskærligheden af N. Dajon, Bondefliden af Weidenhaupt og Troskaben af Wiedewelt.

Fodstykkets vestlige og østlige Side er prydet med Basreliefs, forestillende Retfærdighedens Gudinde og Frigørelsen.

Paa Fodstykkets nordlige og sydlige Side er der anbragt Tavler med Inscriptioner.

Paa den nordlige Tavle læses:

GRUNDSTENEN
BLEV LAGT AF
FREDERIK
KONGENS SØN
FOLKETS VEN
MDCCXCII

Paa den sydlige Tavle:

FOR
CHRISTIAN DEN SYVENDE
DE DANSKES OG NORSKES
KONGE
AF
EENIGE OG TAKNEMMELIGE
BORGERE

Selve Obelisken bærer følgende Indskrifter:

Paa den Side, der vender mod Vest, staar:

KONGEN
BØD
STAVNSBAANDET
SKAL OPHØRE
LANDBOE LOVENE
GIVES
ORDEN OG KRAFT
AT
DEN FRIE BONDE
KAN VORDE
KIEK OG OPLYST
FLITTIG OG GOD
HÆDERLIG BORGER
LYKKELIG

Paa Siden, der vender ind mod Byen, læses:

KONGEN
KIENDTE
AT
BORGER FRIEHED
BESTEMT
VED
RETFÆRDIG LOV
GIVER
KIERLIGHED TIL
FÆDRELAND
MOD TIL DETS VÆRN
LYST TIL KUNDSKAB
ATTRAAE TIL FLID
HAAB OM HELD

Alle disse Indskrifter, der minder om Bondestandens Frigørelse, skyldes Thomas Thaarup.

Den Plads, Frihedsstøtten havde faaet, kunde ikke være bedre valgt, her uden for Vester Port, den fornemste og vigtigste Adgang til Staden, tog den sig smukt ud imod Voldens grønne Træer ved den Vej, ad hvilken Bønderne kom agende ind til Byen med deres Varer.

Her har dette Bondefrihedens smukke Æreminde, i al sin Storhed og Skønhed, med sine gribende og rammende Inscriptioner, mindet Slægt efter Slægt om en af de betydningsfuldeste Begivenheder i vort Lands Historie.

Men medens Omgivelserne i Tidens Løb har gennemgaaet en sand Metamorphose, staar Frihedsstøtten uforandret paa sin gamle Plads, og op til denne stræber de tre Gader, hvis Navne skal minde de kommende Slægter om de tre Mænd, Bernstorff, Reventlow og Colbjørnsen, som med største Iver og Begejstring kastede sig i Breschen for Bondens Sag, og stod faste og enige om, trodsende al Vanskelighed og Modstand, at ville naa Maalet, og de naaede det:

STAVNSBAANDETS LØSNING.

Tidligere udkommet af samme Forfatter:

CHRISTIANS KIRKE,
NYHAVN,
NIELS HEMMINGSENS GADE,
KNIPPELSBRO,
DYVEKES GAARD,
KJØBMAGERGADE,
KNABROSTRÆDE,
VESTERGADE,
LARSLEJSTRÆDE,
FARVERGADE,
HYSKENSTRÆDE,
KALKEBALLEN,
STORMGADE,
BADSTUESTRÆDE,
JERMERS TAARNET,
PEDER HUITFELDTS STRÆDE,
KONG FREDERIK DEN FEMTES RYTTERSTATUE 1. Del og 2. Del,
AMALIENBORG, 1. Del, 2. Del og 3. Del.
BRÆDDEHYTTEN,
VOGNMAGERGADE,
VANDKUNSTEN,

samt

KJØBENHAVNS HOF- OG SLOTSKIRKE.

KR. ERIKSEN, PR. JØRGENSGADE 3